

Jaarverslag 2017

**Stofwisselingsziekten
verdienen de aandacht!**

Inhoud

<u>VKS EN STOFWISSELINGSZIEKTEN</u>	3
<u>NIEUWE EN AANGEPASTE ZIEKTEBESCHRIJVINGEN IN 2017</u>	6
<u>BIJeenKOMSTEN EN LEDEN</u>	6
<u>PROJECTEN</u>	8
<u>VERANTWOORDELIJKHEIDSVERDELING BESTUUR/BUREAU</u>	11
<u>BEGROTING</u>	112
<u>1 BALANS PER 31 DECEMBER 2017</u>	13
<u>2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017</u>	15
<u>3 KASSTROOMOVERZICHT 2016</u>	16
<u>4 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING</u>	17
<u>5 TOELICHTING OP DE BALANS</u>	21
<u>6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017</u>	26
<u>7 OVERIGE TOELICHTINGEN EN VASTSTELLING JAARREKENING</u>	30
<u>ACCOUNTANTSVERKLARING</u>	32

VKS en stofwisselingsziekten

VKS staat voor Volwassenen, Kinderen en Stofwisselingsziekten. VKS is een patiëntenorganisatie die zich inzet voor mensen die te maken hebben met één van de verschillende erfelijke stofwisselingsziekten. Deze ziekten worden veroorzaakt doordat één, voor alle ziekten verschillend, eiwit (enzym), in het lichaam, niet goed werkt of niet aanwezig is. Dat komt bij de meeste stofwisselingsziekten doordat de patiënt van beide ouders een afwijking in een bepaald gen heeft geërfd. Ouders hebben zelf geen klachten, omdat zij nog een kopie hebben zonder afwijking. Als de ziekte via de moeder wordt doorgegeven (x-gebonden) kunnen vrouwelijke draagsters wel klachten hebben. Er zijn honderden verschillende stofwisselingsziekten beschreven. Welke ziekteverschijnselen optreden hangt af van de normale functie van het eiwit. Veel aandoeningen zijn te groeperen naar de aard van de symptomen of de organen waarin er iets mis gaat. Per stuk komen stofwisselingsziekten zelden voor, maar in het geheel wordt bij 600 tot 800 personen per jaar de diagnose van een stofwisselingsziekte gesteld. De meeste ziekten beginnen al op de kinderleeftijd, maar er zijn ook ziekten en vormen die pas op latere leeftijd klachten geven.

VKS is als Vereniging voor Kinderen met Stofwisselingsziekten opgericht in 1994. In 2004 is de naam gewijzigd in Volwassenen, Kinderen en Stofwisselingsziekten.

De doelstelling van VKS is:

Het ondersteunen, bevorderen en behartigen van de belangen van (familie van) volwassenen en kinderen die lijden aan een stofwisselingsziekte.

Doelen

Door de zeldzaamheid van stofwisselingsziekten en de diversiteit in verschijnselen die patiënten hebben, zijn er veel gebieden binnen en buiten de gezondheidszorg, waar informatie en ondersteuning gewenst is. Informatievoorziening, lotgenotencontact en belangenbehartiging zijn de drie pijlers van VKS. Bij deze pijlers horen de volgende doelen.

Doel op het gebied van informatie en voorlichting:

Informatie leveren over alle in Nederland gediagnosticeerde stofwisselingsziekten. Het beschikbaar maken van deze informatie via allerlei kanalen.

Hiervoor worden de volgende middelen gebruikt:

- Het magazine Wisselstof, 5x per jaar
- De ziekte database
- de website www.stofwisselingsziekten.nl
- Facebook en Twitter (www.facebook.com/stofwisselingsziekten, @stofwissel_vks)
- Digitale nieuwsbrief
- YouTube filmpjes
- nieuwsberichten en nieuws op maat via de persoonlijke pagina van de leden

Op het gebied van lotgenotencontact is het doel:

Voor zoveel mogelijk stofwisselingsziekten informatiebijeenkomsten en onderlinge contacten mogelijk maken.

Hieraan wordt invulling gegeven door:

- *diagnosegroep bijeenkomsten*, ziektegericht
- *Mo(nu)ment voor een kind en een informele bijeenkomst* voor ouders van overleden kinderen
- *ledenuitjes of een familiedag, vakanties, dagjes uit*, ook in samenwerking met anderen

Op het gebied van belangenbehartiging zijn er meerdere doelen:

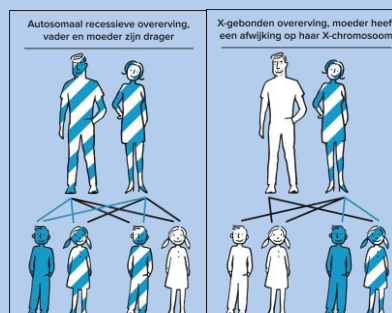
- Specialistische zorg rond diagnose en behandeling van stofwisselingsziekten in de UMC's verbeteren
- Bevorderen van expertisevorming en expertisecentra voor stofwisselingsziekten
- Vroegtijdige diagnose verbeteren (door o.a. de hielprik)
- Nieuwe technieken voor diagnostiek en eventuele behandeling uitleggen en bekender maken
- De kwaliteit van de zorg aan patiënten met stofwisselingsziekten bevorderen in UMC's en daarbuiten
- Deelnemen in internationale netwerken voor specifieke ziekten om het opkomen voor patiënten in grotere context mogelijk te maken.

Dit wordt gedaan door:

- Het maken en onderhouden van ziekte informatie en ervaringskennis die beter onderzoek mogelijk maakt
- Uitvoering van en werving voor specifieke projecten die de kwaliteit van expertisecentra, diagnostiek en de zorg zichtbaar maken
- Lobby voor uitbreiding van de hielprik en andere vroegdiagnostiek
- Het bijdragen aan onderzoek van artsen en wetenschappers door het leveren van ervaringsdeskundigen en inbreng vanuit het perspectief van patiënten
- Het bijdragen aan nieuwe klinische toepassingen en vindingen door het inzetten van ervaringen en het gebruikersperspectief

Uitgelicht: nieuwe afbeeldingen bij erfelijkheidsuitleg

Er werden nieuwe schema's ontwikkeld en getekend die uitleggen hoe recessieve erfelijkheid werkt. Deze komen bij de ziekte informatie en in de nieuwe folder

Informatie en voorlichting

We weten dat het merendeel van de ouders en patiënten bij VKS komt voor informatiediensten. Daar zijn wij trots op. In de informatie die VKS biedt, is en wordt veel geïnvesteerd. Alle ziekte-informatie en informatie op de website wordt telkens uitgebreid.

Website

De website www.stofwisselingsziekten.nl had in 2017 512.201 bezoekers. 78,1% daarvan was een nieuwe bezoeker. In 2016 waren er 222.567 bezoekers. Een behoorlijke toename dus. De meest bezochte pagina's zijn pagina's met ziekte uitleg over symptomen, en diagnose, in algemene zin. De meest bezochte individuele ziekten zijn: CLN3, mitochondriële ziekten en MCADD. Gemiddeld bleven bezoekers 1 minuut 08 op de pagina die zij bezochten. Er werden 2,38 pagina's per sessie bekeken. Op de Facebook pagina werden meerdere berichten zeer goed bekeken

De websites ontwikkelingsachterstand.nl en expertisekaart.nl zijn ook van VKS en worden bijgehouden. Ze zijn het product van de projecten met dezelfde naam. Het project ontwikkelingsachterstand is in 2015 afgesloten. Expertise in Kaart loopt nog steeds en heeft een verlenging tot 2018. De kenniskaarten die dit project oplevert, brengen het expertise aanbod en de vraag van patiënten in kaart. Ze zijn er voor verschillende (groepen) stofwisselingsziekten, maar ook voor andere zeldzame aandoeningen.

Wisselstof

Wisselstof is het verenigingsblad van VKS dat als ambitie heeft het best gelezen blad over stofwisselingsziekten in Nederland te zijn. Het blad verschijnt vijf keer per jaar in een oplage van 1800. Het nieuws en de artikelen in Wisselstof worden grotendeels ook gebruikt bij de aanvulling van ziekte-informatie en bij de berichtgeving op de website.

Ziekte informatie

VKS beschouwt het leesbaar maken van ziekte informatie uit de wetenschap en wetenschappelijke literatuur als een belangrijke taak. Alle informatie die wij verzamelen en schrijven wordt door artsen nagekeken en goedgekeurd. Prioriteit krijgt het maken van informatie over de ziekten waarmee zich mensen als lid hebben aangemeld. Als er eenmaal informatie in onze database zit, moet die natuurlijk regelmatig worden gecontroleerd en herzien. Met een database die meer dan 400 ziektenamen bevat, is dat een hele klus. In 2017 werden Orphanet codes aan de database toegevoegd. Dit maakt dat de ziekte informatie nog beter te koppelen is aan internationale bronnen.

Nieuwe en aangepaste ziektebeschrijvingen in 2017

Van de volgende ziekten werd de informatie vernieuwd, aangevuld en /of uitgebreid:

Intermediaire / juveniele cystinose
Cystinurie
Infantiele cystinose
L-2-Hydroxyglutaarzuur
Organic cation transporter (OCTN 2) deficiëntie
Carnitine palmitoyl transferase 1(CPT 1) deficiëntie
Carnitine / acylcarnitine translocase deficiëntie
Carnitine palmitoyl transferase 1(CPT 2) deficiëntie
CDG 1j
CDG 1k
Tyrosinemie type 1
PCH2 (Pontocerebellaire Hypoplasie)
Smith-Lemli-Opitz
Carbamoyl fosfaat synthase / hyperammonemie (CPS)
Non-ketotische hyperglycinemie
Methylmalonacidurie (methylmalonyl CoA mutase)
Homocystinurie (cystathionine- β -synthase)
Syndroom van Leigh
Ziekte van Menkes (ATP7A transporter)
Tay-Sachs
GM1 Gangliosidose (β -galactosidase deficiëntie)
Molybdeen co-factor deficiëntie

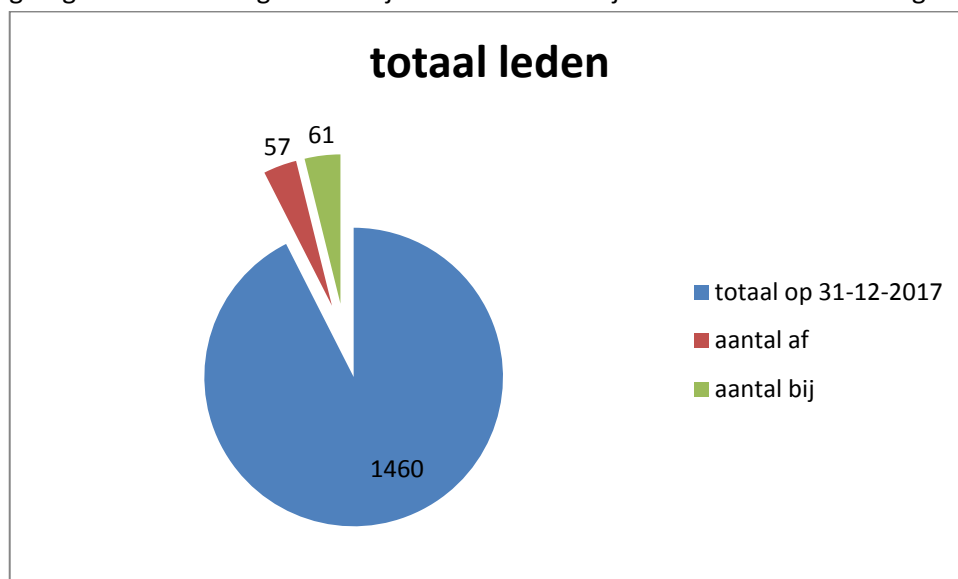
Bijeenkomsten en leden

De meeste bijeenkomsten hebben een dubbel doel. Naast het verstrekken van informatie worden ook ervaringen gedeeld. Het zogenaamde lotgenotencontact. De onderstaande bijeenkomsten werden in 2017 georganiseerd vanuit het VKS bureau. Heel vaak in nauwe samenwerking met vrijwilligers, contactpersonen en artsen. Naast deze lijst zijn er ook groepen ouders en patiënten die elkaar informeel of via internet regelmatig spreken of opzoeken.

Bijeenkomsten 2017

28 januari 2017	Bijeenkomst MADD, Groningen
11 maart 2017	Bijeenkomst Vetzuuroxidatiestoornissen, Utrecht
18 maart 2017	Bijeenkomst NCL 2, Bennekom
25 maart 2017	Mo(nu)ment voor een Kind, Boomplantdag, Heinkenszand
31 maart 2017	Bijeenkomst Alkaptonurie, Hoofddorp
1 april 2017	Bijeenkomst Morquio, Nijkerk
10 juni 2017	Familiedag Sanfilippo, Ootmarsum
15-17 juni 2017	Internationale GSD Conferentie, Groningen
15-16 juli 2017	Internationaal CDG congres, Leuven
16 september 2017	Bijeenkomst Sanfilippo, Barneveld
23 september 2017	Bijeenkomst Mitochondriële aandoeningen, Nijmegen
7 oktober 2017	Bijeenkomst X-ALD, Houten
28 oktober 2017	Onderhoud herdenkingsdijk, Heinkenszand
11 november 2017	Bijeenkomst Cystinose, Rhenen
25 november 2017	Niemann Pick C, Amsterdam

In 2017 kreeg VKS er 61 nieuwe leden en donateurs bij 57 zegden hun lidmaatschap op. Er zijn in 2017 in totaal 1250 families met één of meer patiënten bij VKS bekend. Er staan 1460 leden en donateurs geregistreerd als aangesloten bij VKS. Daarnaast zijn er contacten met 80 organisaties en 120 professionals.

Projecten

Zorgstandaard VSOP

In 2017 werd er nog een nabetaling van afgerekende projectsubsidie ontvangen. Die is niet geboekt in 2016, wegens nog niet ontvangen en komt dus ten gunste van het resultaat in 2017.

Project Expertise in Kaart

In 2013 is een methode ontwikkeld om voor patiënten en verwijzers in kaart te brengen waar de expertise voor zeldzame ziekten te vinden is en hoe belangrijk de verschillende aspecten van expertise zijn, in de ogen van patiënten met een specifieke aandoening. Het project is een samenwerkingsproject van meerdere patiëntenorganisaties. VKS is penvoerder. Het project krijgt vouchersubsidie van VWS. Samen met de vouchergevers en deelnemers, brengen we voor patiënten en verwijzers met zeldzame ziekten in kaart waar de expertise voor deze ziekten te vinden is en hoe belangrijk de verschillende aspecten van expertise zijn. Vanuit het perspectief van patiënten met een specifieke aandoening. Ook wordt via visites aan expertisecentra gevraagd wat professionals zelf vinden van hun expertise. Eind 2016 stonden er 30 kenniskaarten online. Het maken van een kenniskaart wordt nu ook aan andere zeldzame ziekten organisaties en patiëntengroepen aangeboden. Ook als zij geen voucher-gever zijn.

Dit project is in 2015 voor drie jaar opnieuw toegekend door de nieuwe ronde vouchersubsidies, vanaf januari 2016. Voor 2016 waren er 8 vouchers. In 2017 waren er negen vouchers en voor 2018 zijn 10 vouchers toegezegd. Elk voucher staat voor € 18.000 subsidie.

www.expertiseinkaat.nl.

Project Zorgpaden 2.0

In de zomer van 2016 is een projectsubsidie van het Zorginstituut verkregen voor het maken van nieuwe zorgpaden voor stofwisselingsziekten. Het totale toegekende subsidiebudget is € 210.100 voor een periode van twee jaar. Op 1-2-2017 kwam voor dit project Petra Hollak in dienst als projectmedewerker. De subsidie is verleend in het kader van de subsidieregeling Transparantie over de Kwaliteit van Zorg. Het thema van deze jaarlijks terugkerende call was in 2016 'Het benutten van begrijpelijke en vindbare informatie in de medisch-specialistische zorg in de context van Samen beslissen'. Voor 2018 is een vervolgaanvraag ingediend, maar het is nog niet bekend of die verleend wordt. Het toegekende project verloopt voorspoedig en eindigt in november 2018. Van de ontvangen subsidie is in 2017 € 133.010 besteed.

Verantwoording giften en sponsorbijdragen

Er zijn veel bedrijven, instellingen en particulieren die VKS steunen. Hierin onderscheiden wij particulieren en gewone bedrijven en farmaceutische sponsors. Door toenemende commercialisering van de farmaceutische bedrijven, wil VKS de bijdragen vanuit de farmaceutische industrie afbouwen. We willen voorkomen dat we in afhankelijkheidsrelaties terecht komen. Bovendien wordt het in toenemende mate moeilijk om tot overeenstemming te komen met bedrijven over welke tegenprestatie voor sponsorgeld acceptabel is.

Metakids sponsort VKS, door aankoop van een dubbele pagina in “Wisselstof.” Hierdoor is de uitgave van het blad mogelijk. Wij zijn heel blij met deze samenwerking.

De volgende mensen en instellingen willen wij heel hartelijk bedanken voor hun substantiële bijdrage in 2017:

Fam Nieuwdorp
Hilda Messchendorp
J.Aleman
Anonieme Personeelsvereniging
G. Roling
P.Bolhuis
J. Siero
S. Fekkes

Sponsoring

VKS ontving sponsoring van de volgende farmaceutische bedrijven. Doorgaans vragen we hen om bijdragen voor specifieke activiteiten die we organiseren:

Horizon
Orphan Europe Benelux
Oxford Pharmagenisis
Sanofi

Voor sponsoring, ontvangen van farmaceutische bedrijven, geldt de gedragscode van EFPIA en de regels aangaande sponsoring door farmaceutische bedrijven.

De volgende bedrijven en instellingen sponsorden ons door het plaatsen van een advertentie in Wisselstof:

Stofwisselkracht
De Wending
Mediq Tefa
Vitaflo
Sorgente

Metakids had gedurende 2017 een vaste dubbele pagina in Wisselstof.

Organisatie

VKS beschikt over een kleine staf, die aan het, door het bestuur en de ledenvergadering goedgekeurde beleid, uitvoering geven. De bestuursleden van VKS zijn onbezoldigd en onafhankelijk en worden door de ledenvergadering voor een periode van vier jaar benoemd.

De totale beschikbare formatie op het bureau van VKS bedroeg in 2017 5,3 fte. In totaal hadden werknemers van VKS in 2017 8628 uren, die verdeeld werden over projecten en functies.

Werkzaamheden in uren, verdeeld over functies en projecten:

administratie	lotgenoten	belangenbehartiging	project expertise	project zorgpaden	beheer	informatie/ communicatie
156	1548	825	2048	2101	60	1890

Salariskosten

Voor de bezoldiging van medewerkers, volgt VKS de salariëring en functiewaardering van de CAO Welzijn en Maatschappelijke dienstverlening. De directeur van VKS ontvangt salaris overeenkomstig schaal 12 van deze CAO. De salariskosten van de directie bedroegen in 2017 € 64384. De overige werknemers zijn al naar gelang hun functie ingedeeld in schaal 6 tot 12.

Verantwoordelijkheidsverdeling bestuur/bureau

Het bestuur van VKS vergaderde in 2017 vijf keer, inclusief de jaarvergadering in mei 2017. Aan het einde van 2017 gaven drie bestuursleden aan in 2018 te willen aftreden. Gedurende het jaar werd onder andere gewerkt aan een nieuw beleidsplan.

VKS beschikt over een netwerk van 30 vrijwilligers die zich inzetten voor diagnosegroepen. Zonder de inzet van vrijwilligers zouden heel veel activiteiten niet mogelijk zijn.

Het bestuur had al in 2015 besloten de combinatie van de jaarvergadering met een themadag los te laten. De leden tonen steeds minder belangstelling voor een algemene themadag, wel voor een ziekte specifieke themadag.

De jaarvergadering vindt nu plaats aansluitend aan een bestuursvergadering. Leden zijn bij die vergaderingen altijd welkom. In 2016 werd een eerste poging gedaan om een virtuele ledenvergadering te houden. De leden kregen vooraf de gelegenheid om, middels een enquête, te reageren op de jaarstukken en een aantal vragen over de behoefte vanuit de leden. Met name werd gevraagd om ideeën om mensen wiens ziekte te zeldzaam is voor een diagnosegroep, meer bij VKS te betrekken. Op de ALV van 2017 was één gewoon lid aanwezig.

Waar mogelijk neemt het bestuur actie op basis van de expertise van de directeur en de bureaumedewerkers. Bestuursleden hebben ook in 2017 lotgenotenbijeenkomsten in den lande bijgewoond en contact gehouden met aanverwante organisaties.

Begroting

De begroting voor 2018 is besproken in november 2017 en komt uit op 0. De baten zijn € 424.500 en de lasten zijn € 424.500.

MEERJARENBEGROTING VKS

LASTEN	2015 begroot €	2016 begroot €	2017 begroot €	2018 begroot €	2019 begroot €
Directe kosten lotgenotencontact	20.000	15.000	20.000	18.000	15.000
Directe kosten info&voorlichting	35.000	20.000	35.000	25.000	23.000
Belangenbehartiging &ontwikkeling	75.000	20.000	66.000	25.000	21.000
Totaal activiteiten	130.000	55.000	121.000	68.000	59.000
Personeelskosten	250.000	287.000	300.000	295.000	220.000
Huisvestingskosten	22.000	23.000	22.000	19.000	19.000
Totaal ondersteuning	272.000	310.000	322.000	314.000	239.000
Algemene kosten	30.000	25.000	40.000	40.000	30.000
Afschrijvingen	6.000	6.000	3.000	2.500	2.000
Totaal infrastructurele kosten	36.000	31.000	43.000	42.500	32.000
TOTAAL LASTEN	438.000	396.000	486.000	424.500	330.000

BATEN	2015 begroot €	2016 begroot €	2017 begroot €	2018 begroot €	2019 begroot €
Contributies en schenkingen	65.000	67.000	62.000	63.000	61.000
VWS subsidie PGO	70.000	70.000	90.000	90.000	90.000
Projectsubsidie	180.000	167.000	270.000	240.000	147.000
Sponsorbijdragen	100.600	80.000	50.000	25.000	25.000
Producten en diensten	15.000	5.000	7.300	5.000	5.500
Financiële baten	2.400	2.500	2.200	700	700
Overige Baten	5.000	4.500	4.500	800	800
TOTAAL BATEN	438.000	396.000	486.000	424.500	330.000
TOTAAL LASTEN	438.000	396.000	486.000	424.500	330.000
TOTAAL BATEN	438.000	396.000	486.000	424.500	330.000
resultaat					

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2017

(na resultaatbestemming)

		31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	(1)				
Andere vaste bedrijfsmiddelen			10.383		11.278
Financiële vaste activa	(2)				
Andere deelnemingen		3.000		-	
Waarborgsommen		2.716		2.716	
			5.716		2.716
			16.099		13.994
Vlottende activa					
Vorderingen	(3)				
Belastingen en premies sociale verzekeringen		-		1.644	
Overige vorderingen		2.041		10.000	
			2.041		11.644
Liquide middelen	(4)		154.249		176.548
			<u>172.389</u>		<u>202.186</u>

14

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

		Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016	Begroting 2016
		€	€	€	€
Baten					
Contributies en schenkingen	(8)	48.582	62.000	62.721	67.000
Sponsorbijdragen	(9)	31.386	50.000	63.139	80.000
Bijdragen producten en diensten	(10)	20.699	7.300	10.372	5.000
Subsidiebat en	(11)	366.290	360.000	250.720	237.000
Overige baten	(12)	7.097	4.500	640	4.500
		474.054	483.800	387.592	393.500
Lasten					
Lotgenotencontacten	(13)	10.043	20.000	10.376	15.000
Informatie en voorlichting	(14)	21.558	35.000	23.044	20.000
Belangenbehartiging en ontwikkeling	(15)	22.071	66.000	27.800	20.000
Personeelsbeloningen	(16)	348.991	315.000	304.896	287.000
Afschrijvingen	(17)	2.345	3.000	1.369	6.000
Huisvestingslasten	(18)	16.871	22.000	17.204	23.000
Kantoorlasten	(19)	14.058	15.000	21.937	20.000
Algemene lasten	(20)	11.262	10.000	11.247	5.000
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	(21)	(78)	(2.200)	(194)	(2.500)
		447.121	483.800	417.679	393.500
Saldo		26.933	-	(30.087)	-
Resultaatbestemming					
Continuïteitsreserve		26.933	-	(42.587)	-
Bestemmingsreserves		-	-	12.500	-
		26.933	-	(30.087)	-

3 KASSTROOMOVERZICHT 2017

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2017		2016	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat (exclusief rentebaten)	26.855		(30.281)	
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	2.345		1.369	
Mutatie voorzieningen	(9.979)		(5.007)	
Veranderingen in het werkkapitaal:				
Mutatie vorderingen	9.603		(9.251)	
Mutatie kortlopende schulden (exclusief kortlopend deel van de langlopende schulden)	(46.751)		49.339	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		(17.927)		6.169
Rentebaten		78		194
Kasstroom uit operationele activiteiten		(17.849)		6.363
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	(1.450)		(4.131)	
Investerings andere deelnemingen	(3.000)		-	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		(4.450)		(4.131)
		(22.299)		2.232
Samenstelling geldmiddelen				
	2017		2016	
	€		€	
Liquide middelen per 1 januari	176.548		174.316	
Mutatie liquide middelen	(22.299)		2.232	
Geldmiddelen per 31 december	<u>154.249</u>		<u>176.548</u>	

4 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening is opgesteld volgens de grondslag van historische kostprijzen en het baten en lasten stelsel. Bij de opstelling van de jaarrekening is richtlijn Rjk C1 'Kleine organisaties zonder winststreven' van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast.

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde. Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de vereniging zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde of vervaardigingslasten verminderd met afschrijvingen bepaald op basis van de geschatte levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de aanschaffingswaarde of vervaardigingslasten.

Investerings in materiële vaste activa zijn aanschaffingen die duurzaam dienstbaar zijn aan de exploitatie. Aanschaffingen worden aangemerkt als investering vanaf een bedrag van € 450 exclusief omzetbelasting.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarop invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde. Deelnemingen waarin deze invloed ontbreekt, worden opgenomen tegen verkrijgingsprijs, rekeninghoudend met een voorziening voor waardeverminderingen.

De vorderingen op en leningen aan deelnemingen alsmede de overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk zijn aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Bestemmingsreserves

Voor toekomstige uitgaven waarbij naar verwachting niet in externe financiering kan worden voorzien worden door het bestuur middelen afgezonderd ter dekking van deze uitgaven. De omvang van de bestemmingsreserves is gebaseerd op een schatting van de te verwachten uitgaven. De bestemmingsreserves worden doorgaans gemuteerd vanuit de resultaatverdeling.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde tenzij anders is bepaald.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Algemeen

Uitgangspunt bij het bepalen van het resultaat is de toepassing van het continuïteitsbeginsel. De baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben, onverschillig of zij tot ontvangsten en uitgaven in dat verslagjaar hebben geleid. Baten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Lasten waarvan de oorsprong in het boekjaar ligt, worden in de jaarrekening verwerkt, indien zij bekend zijn op het moment van het vaststellen van de jaarrekening.

Personeelsbeloningen

De aan het personeel verschuldigde beloningen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Pensioenregelingen personeel

De voor het personeel geldende pensioenregelingen worden gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder. De verschuldigde premie wordt als last in de Staat van Baten en Lasten verantwoord. Als de reeds betaalde premiebedragen de verschuldigde premie overtreffen wordt het meerdere opgenomen als overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Afschrijvingen

De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Projecten

Voor projecten met een korte doorlooptijd worden de kosten en bijbehorende opbrengsten verantwoord in het jaar van afronden van het project. Voor langlopende projecten, waarbinnen meerdere deelprojecten zijn te onderscheiden, vindt toerekening van de kosten en opbrengsten plaats naar rato van afronding van deelprojecten.

Financiële baten en lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen leningen.

Belastingen

De Vereniging heeft geen winstdoelstelling maar een sociale doelstelling en is op grond van de aard van haar werkzaamheden door de belastingdienst vrijgesteld van zowel omzetbelasting als de vennootschapsbelasting.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de stichting zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

1. Materiële vaste activa

	Andere vaste bedrijfs- middelen
	€
<i>Boekwaarde per 1 januari 2017</i>	
Aanschaffingswaarde	30.592
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(19.314)
	<u>11.278</u>
<i>Mutaties</i>	
Investeringsen	1.450
Afschrijvingen	(2.345)
	<u>(895)</u>
<i>Boekwaarde per 31 december 2017</i>	
Aanschaffingswaarde	32.042
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	(21.659)
	<u>10.383</u>

Zie de afschrijvingsstaat in de bijlage voor een toelichting op de afschrijvingen.

Afschrijvingspercentages

	%
Andere vaste bedrijfsmiddelen	20 en 10

2. Financiële vaste activa

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Andere deelnemingen		
GGMBH MPS-Europe	3.000	-

De deelneming betreft een aandeel in de oprichting van MPS-Europe, een samenwerkingsverband van alle Europese patiëntengroepen voor MPS. Het bedrag van de deelneming wordt invorderbaar als de GGMBH wordt uitgebreid of opgeheven.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Waarborgsommen		
Waarborgsommen	2.716	2.716

3. Vorderingen

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Pensioenen	-	1.644
------------	---	-------

Overige vorderingen

Overige vorderingen	2.041	10.000
---------------------	-------	--------

€ 10.000 te ontvangen sponsoring is opgenomen van Shire met betrekking tot 2016.

4. Liquide middelen

ING Bank N.V.	154.249	176.548
---------------	---------	---------

VKS belegt niet. De reserves zijn geparkeerd op een zakelijke spaarrekening van de ING bank met een rente van 0,13%. In de bestuursvergadering van september 2013 is afgesproken dat, wanneer de continuïteitsreserve 2 jaar stabiel blijft, een deposito van maximaal 5 jaar kan worden overwogen, voor een deel van de reserve. Dat is niet het geval, zodat de gehele reserve ter beschikking moet blijven.

5. Eigen vermogen

Continuïteitsreserve	105.938	79.005
Bestemmingsreserves	14.420	14.420
	120.358	93.425

	2017	2016
	€	€
Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	79.005	121.592
Resultaatbestemming	26.933	(42.587)
Stand per 31 december	105.938	79.005

Het bestuur heeft een reservebeleid geformuleerd, met als essentie dat de omvang van de continuïteitsreserve in principe voldoende moet zijn om de vaste kosten van de basisbezetting gedurende een periode van een jaar te dekken. Bij de bepaling hiervan wordt ook gekeken naar de begroting voor het komende jaar. 2017 is afgesloten met een positief resultaat van € 26.933. Dit resultaat is toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Bestemmingsreserves		
Bestemmingsreserve AM Fonds	14.420	14.420

Bestemmingsreserve AM Fonds

Stand per 1 januari	14.420	1.920
Resultaatbestemming	-	12.500
Stand per 31 december	14.420	14.420

Deze bestemmingsreserve is bij bestuursbesluit opgezet, rond het overlijden van VKS oprichter Arjan Meutgeert. De inkomsten bestaan uit giften die ontvangen zijn rondom zijn crematie. Het doel van de reservering is in de toekomst financiële tegemoetkomingen te leveren aan families met hoge ziektekosten. In 2017 werd niets toegevoegd of onttrokken aan deze reserve. Dit is in afwachting van verdere aanwas in de reserve. Geformuleerd is, dat als er tenminste € 25.000 gereserveerd is, er een concreet plan voor de suppletie van hoge ziektekosten aan individuele gezinnen kan worden uitgevoerd.

6. Voorzieningen

Overige voorzieningen

Reorganisatievoorziening	-	6.370
Voorziening ontslagkosten	-	7.000
Voorziening loopbaanbedrag	8.242	4.851
	8.242	18.221

	Stand per 1 januari 2017	Dotatie	Stand per 31 december 2017
	€	€	€
Voorziening loopbaanbedrag	4.851	3.391	8.242

De voorziening reorganisaties is in 2011 aangelegd, om de kosten van de reorganisatie en de eventuele afvloeiing van personeel te financieren. De voorziening is in 2017 beëindigd.

De voorziening ontslagkosten is in 2016 opgenomen voor de nog te vergoeden opleidingskosten. Deze zijn vrijgevallen.

De CAO voorziet per 1 juli 2015 in de opbouw van het loopbaanbudget van de werknemers. De besteding van dit budget moet de individuele inzetbaarheid van de werknemer ondersteunen en helpen om mee te blijven bewegen met ontwikkelingen in het werk.

7. Kortlopende schulden

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Crediteuren		
Crediteuren	76	9.355
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	23.344	23.105
Subsidie verplichting		
Project Zorgpaden Zorginstituut Nederland	7.490	51.280

Project Zorgpaden Zorginstituut Nederland

	2017	2016
	€	€
Stand per 1 januari	51.280	-
Ontvangen subsidie	70.500	70.000
Mutaties boekjaar	(114.290)	(18.720)
Stand per 31 december	7.490	51.280

Dit betreft vooruitontvangen subsidie voor dit project, dat op 1-10-2016 is opgestart.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Overige schulden		
Overige schulden	12.879	6.800

De overige schulden bestaan uit nog te betalen accountants- en (loon)administratiekosten, ontslagkosten en een aantal kleinere posten.

Niet uit de balans blijkende verplichting

Huurverplichtingen

Eind 2013 is een huurcontract voor 5 jaar aangegaan met woningcorporatie SWZ. De huur bedraagt vanaf 1 januari 2017 € 1504,38 inclusief voorschot GWE en servicekosten per maand. In juni werd € 2696,18 retour ontvangen aan teveel betaalde servicekosten.

Pensioenverplichtingen

Uit onderzoek blijkt dat er fouten zijn gemaakt bij het doorgeven van gegevens aan de pensioenverzekeraar. Ondanks overleg met zowel de verzekeraar als de tussenpersoon is niet duidelijk geworden wat de financiële gevolgen hiervan zijn.

Naar verwachting zal het gaan om een materieel wezenlijk bedrag. De gevolgen hiervan zullen worden verwerkt in de jaarrekening van 2018.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

	Realisatie 2017	Realisatie 2016
	€	€
8. Contributies en schenkingen		
Donaties en giften	12.377	23.199
Contributies	36.205	39.522
	<u>48.582</u>	<u>62.721</u>

In 2017 had VKS 1460 leden en donateurs. Ongeveer 100 adressen hebben een code, waarmee ze gratis lid zijn. We tellen alleen leden en donateurs die tenminste € 29,00 per jaar betalen en Wisselstof ontvangen. Er kwamen 61 nieuwe leden bij. 57 zegden hun lidmaatschap op.

9. Sponsorbijdragen

Sponsorbijdragen bedrijven en instellingen	<u>31.386</u>	<u>63.139</u>
--	---------------	---------------

Voor sponsoring, ontvangen van farmaceutische bedrijven, geldt de gedragscode van EFPIA en de regels aangaande sponsoring door farmaceutische bedrijven, die VKS zelf heeft opgesteld.

10. Bijdragen producten en diensten

Bijdragen verenigingsblad	15.240	6.425
Bijdragen informatiematerialen en ledenbijeenkomsten	5.459	3.947
	<u>20.699</u>	<u>10.372</u>

11. Subsidiebaten

Fonds PGO(VWS)	90.000	70.000
Project Zorgpaden Zorginstituut Nederland	114.290	18.720
Project Expertise in kaart	162.000	162.000
	<u>366.290</u>	<u>250.720</u>

Toelichting Fonds PGO (VWS) subsidie

Het Fonds PGO is overgenomen door VWS. In 2017 werd een subsidie ontvangen van € 90.000 ten behoeve van de taken lotgenotencontact en informatievoorziening. Dit is een jaarlijks terugkomende subsidie. Een deel van de kosten voor diagnosegroep- en themabijeenkomsten, coördinatie van het lotgenotencontact, website en facebookgroepen en Wisselstof, wordt hierdoor gefinancierd.

Toelichting Zorgpaden zorginstituut Nederland

Het totale toegekende subsidiebudget is € 210.100 voor een periode van twee jaar. Op 1-2-2017 kwam voor dit project Petra Hollak in dienst als projectmedewerker. De subsidie is verleend in het kader van de subsidieregeling Transparantie over de Kwaliteit van Zorg. Het thema van deze jaarlijks terugkerende call was in 2016 'Het benutten van begrijpelijke en vindbare informatie in de medisch-specialistische zorg in de context van Samen beslissen'. Voor 2018 is een vervolgaanvraag ingediend, maar het is nog niet bekend of die verleend wordt. Het project verloopt voorspoedig.

Toelichting Project Expertise in Kaart.

VKS is de penvoerder van het in 2013 gestarte voucher-project Expertise in Kaart. In 2013 waren er zes partners met gezamenlijk zeven vouchers, in 2014 acht partners, met gezamenlijk negen vouchers. In 2015 zeven partners met acht vouchers. In 2015 was de nieuwe ronde vouchersubsidies, waarvoor het project nogmaals is ingediend, maar nu voor de tijdsduur van drie jaren. Dit is gehonoreerd en het project gaat door t/m 2018. Zie ook www.expertiseinkaart.nl.

	Realisatie 2017	Realisatie 2016
	€	€
12. Overige baten		
Diverse baten	7.097	640
13. Lotgenotencontacten		
Kosten bijeenkomsten	10.043	10.376
14. Informatie en voorlichting		
Kosten verenigingsblad "Wisselstof"	21.558	23.044
15. Belangenbehartiging en ontwikkeling		
Kosten studie en onderzoek	1.495	4.905
Projectkosten Expertise in kaart	20.576	22.895
	22.071	27.800
De overige baten bestaan voor € 6665 uit een nabetaling aan subsidie voor het project Zorgstandaard.		
De projectkosten voor expertise in kaart bestaan voornamelijk uit reiskosten van vrijwilligers en voucherpartners.		
16. Personeelsbeloningen		
Lonen en salarissen	267.292	236.847
Sociale lasten	49.020	41.185
Pensioenlasten	10.467	6.264
Overige personeelslasten	22.212	20.600
	348.991	304.896

	Realisatie 2017	Realisatie 2016
	€	€
<i>Lonen en salarissen</i>		
Lonen en salarissen	242.530	193.080
Individueel keuzebudget	42.291	33.685
Mutatie voorziening loopbaanbedrag	3.391	3.082
Ontslagkosten	(3.464)	7.000
	284.748	236.847
Ontvangen ziekengelduitkeringen	(17.456)	-
	267.292	236.847
<i>Sociale lasten</i>		
Premies werknemersverzekeringen	49.020	41.185
<i>Pensioenlasten</i>		
Pensioenlasten	10.467	6.264
<i>Overige personeelslasten</i>		
Reis- en verblijflasten	7.471	7.455
Premies ziekteverzuimverzekering	14.639	13.838
Overige personeelskosten	102	(693)
	22.212	20.600
Personeelsleden		
Bij de vereniging waren in 2017 gemiddeld 5,2 fte's werkzaam (2016: 4,6).		
17. Afschrijvingen		
<i>Afschrijvingen materiële vaste activa</i>		
Andere vaste bedrijfsmiddelen	2.345	1.369
18. Huisvestingslasten		
Huur onroerend goed	15.356	16.691
Overige huisvestingslasten	1.515	513
	16.871	17.204

Onder overige huisvestingskosten vallen de kosten van afvalverwerking, gemeentelijke belastingen en verzekeringen.

	Realisatie 2017	Realisatie 2016
	€	€
19. Kantoorlasten		
Drukwerk	146	-
Automatiseringslasten	4.870	3.165
Telefoon	3.009	3.075
Porti	979	1.510
Contributies en abonnementen	2.062	2.022
Kopieerlasten	138	7.215
Overige kantoorlasten	2.854	4.950
	<u>14.058</u>	<u>21.937</u>

20. Algemene lasten

Accountantslasten	5.696	6.876
Administratielasten, inclusief loonadministratie	3.848	3.458
Bankkosten	305	391
Bestuurskosten	1.413	522
	<u>11.262</u>	<u>11.247</u>

De post bestuurskosten bevat kosten voor de bestuurs aansprakelijkheidsverzekering, vrijwilligersverzekering en kadobonnen die rond de feestdagen aan vrijwilligers en bestuur zijn uitgereikt.

Bestuursleden ontvangen geen vacatiegelden of vaste onkostenvergoeding maar kunnen de door hen gemaakte kosten en uren die zij als vrijwilliger besteed hebben, als gift bij hun inkomstenbelasting opgeven.

Financiële baten en lasten

21. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

Rentebaten	<u>78</u>	<u>194</u>
------------	-----------	------------

7 OVERIGE TOELICHTINGEN EN VASTSTELLING JAARREKENING

INSTELLINGSGEGEVENS

Naam instelling	: VKS
Adres	: Postbus 664
Postcode / Woonplaats	: 8000 AR ZWOLLE
Telefoon	: 038-4201764
E-mail	: info@stofwisselingsziekten.nl
Website	: www.stofwisselingsziekten.nl
Bankrekeningnummer	: NL69INGB0005590828
Kamer van Koophandel	: 40062497
Fiscaalnummer	: 805707803

VASTSTELLING BESTUUR

Het Bestuur stelt hierbij de jaarrekening 2017 vast.

Datum: 22 mei 2018

Voorzitter
P.A. Bolhuis

:

Penningmeester
H. Roseboom

:

Lid

:

Lid

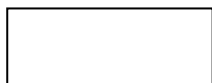
:

Lid

:

Lid

:

BIJLAGE

OVERZICHT VAN DE MATERIELE VASTE ACTIVA
(in euro)

Vereniging voor Volwassenen en
Kinderen met Stofwisselingsziekten
Financieel jaarverslag 2017

Omschrijving	Datum	Aantal maanden	aanschafwaarde				Afs%	afschrijvingen			boekwaarde			
			31-dec-16	investerings 2017	des- investerings 2017	31-dec-17		t/m 2016	2017	des- investerings 2017	totaal	31-dec-16	31-dec-17	restwaarde
Kantoormeubilair	19-sep-08	12	3.712			3.712	20	3.712	0		3.712	0	0	0
Website	28-apr-09	12	8.984			8.984	20	8.984	0		8.984	0	0	0
Computers	16-okt-10	12	2.832			2.832	20	2.832	0		2.832	0	0	0
Afwerking kantoorruimte	12-feb-14	12	8.602			8.602	10	2.479	860		3.339	6.123	5.263	0
Telefooncentrale	15-apr-14	12	2.331			2.331	20	1.264	466		1.730	1.067	601	0
Kopieermachine	29-nov-16	12	1.295			1.295	20	23	259		282	1.272	1.013	0
Computers	18-dec-16	12	2.836			2.836	20	20	567		587	2.816	2.249	0
Gordijnen	02-mei-17	8		1.450		1.450	20		193		193	0	1.257	0
Totaal materiële vaste activa			30.592	1.450	0	32.042		19.314	2.345	0	21.659	11.278	10.383	

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het bestuur van Vereniging Volwassenen, Kinderen en Stofwisselingsziekten

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Vereniging Volwassenen, Kinderen en Stofwisselingsziekten te Zwolle gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Volwassenen, Kinderen en Stofwisselingsziekten op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 "Kleine organisaties zonder winststreven".

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Volwassenen, Kinderen en Stofwisselingsziekten zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag;
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van richtlijn C1 is vereist .

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in richtlijn C1 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en de bijlagen in overeenstemming met richtlijn C1.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 "Kleine organisaties zonder winststreven". In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op onze website en op www.nba.nl kunt u meer informatie vinden over de aard van onze werkzaamheden.

Emmen, 22 mei 2018

HD Accountants B.V.

J.H. Keuter
Registeraccountant

